

2013
113

SCHRIFTELIJKE VRAGEN

Vragen van mevrouw N.M. van Gemert
(ingekomen op 4 september 2013 en
antwoorden verzonden door het college op 24 september 2013)

Schriftelijke vragen over de maatschappelijke opvang en regiobinding in Utrecht.

De SP fractie heeft kennis genomen van het rapport 'Opvang Landelijk Toegankelijk?' van het Trimbos instituut. In het rapport wordt een beeld geschetst van de omgang met het begrip 'regiobinding', die centrumgemeentes hanteren bij het behandelen van verzoeken voor nachtopvang en een postadres door dak- en thuislozen.

"Het uitgangspunt van landelijke toegankelijkheid van de maatschappelijke opvang is neergelegd in artikel 20, zesde lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Hierin wordt bepaald dat de voorzieningen op het terrein van maatschappelijke opvang toegankelijk zijn voor iedereen die in Nederland woont (VNG, 2011). Om de landelijke toegankelijkheid van de maatschappelijke opvang te waarborgen, is de Handreiking Landelijke toegankelijkheid en regiobinding maatschappelijke opvang opgesteld. Deze handreiking bevat model-beleidsregels die de centrumgemeente (of een instelling in opdracht van de gemeente) kan hanteren bij het bepalen van de plaats waar een dak- en thuisloze het beste maatschappelijke opvang kan krijgen. Om de landelijke toegankelijkheid van de maatschappelijke opvang te garanderen, is afgesproken dat iedereen uit de doelgroep zich in elke gemeente kan aanmelden voor maatschappelijke opvang. De centrumgemeente van aanmelding verzorgt indien nodig de eerste opvang (bed, bad en brood). De centrumgemeente bepaalt vervolgens na overleg met de cliënt in welke plaats een individueel traject het meest kansrijk is. Deze gemeente gaat de maatschappelijke opvang en het aansluitende traject (zorg, wonen, dagbesteding en inkomen) verzorgen (Trimbos instituut, 2013)."

Dus niet de regiobinding, maar de plaats waar een individueel traject het meest kansrijk is, zou leidend moeten zijn bij de behandeling van aanvragen voor nachtopvang en een postadres. In het onderzoek van het Trimbos instituut, waarbij gewerkt is met mystery guests, komt een compleet ander beeld naar voren. Graag zou de SP fractie van de wethouder weten in hoeverre het geschetste, landelijke beeld, van toepassing is op de centrumgemeente Utrecht. De SP stelt daarom de volgende vragen:

1. Is het College het met de SP eens dat elk verzoek voor nachtopvang en postadres behandeld moet worden, ongeacht regiobinding? Zo nee, waarom niet?

Ja

2. Behandelt de gemeente Utrecht alle aanmeldingen van dakloze mensen buiten de regio? Zo nee, waarom niet?

Ja,

3. Hoe wordt het begrip 'regiobinding' door de maatschappelijke opvang in Utrecht in de praktijk gehanteerd? Op welke manier wordt dit getoetst?

De richtlijnen van de handreiking regiobinding zijn vertaald in beleidsregels. In de praktijk worden deze beleidsregels, en dus ook de richtlijnen uit de handreiking, nauwkeurig gevolgd. Om zorgvuldig te kunnen toetsen of klanten regiobinding hebben, werkt de gemeente Utrecht zo, dat klanten die voor het eerst aankloppen bij de nachtopvang altijd toegang krijgen. Dit wordt geregistreerd, waarna zo snel mogelijk getoetst wordt of er sprake is van regiobinding.

Onder regiobinding wordt het principe verstaan, dat de centrumgemeente in de regio waarmee de cliënt de meeste (sociale) binding heeft, verantwoordelijk is voor het aanbieden van maatschappelijke opvang. Om te bepalen in welke centrumgemeente/regio een cliënt het beste maatschappelijke opvang kan krijgen, wordt in Utrecht gekeken naar inschrijving in de Gemeentelijke Basisadministratie. Daarnaast wordt de kansrijkheid van het traject in ogenschouw genomen, waarbij met name de woonplaats van familie of andere

personen waarmee betrokkene een positieve sociale relatie onderhoudt een rol speelt. Het zorgnetwerk is daarbij ook van belang. Het gaat daarbij om maatwerk.

De beoordeling hiervan vindt plaats door een onafhankelijke bindingscommissie bestaande uit een procesregisseur van de GG&GD (voorzitter), een arts, een sociaal verpleegkundige, de beleidsadviseur vreemdelingenzaken en een administratief medewerker, die voorafgaand aan het overleg van de bindingscommissie zoveel mogelijk relevante informatie opvraagt om tot een goede afweging te kunnen komen.

Ter aanvulling: de implementatie van de handreiking regiobinding heeft destijds in nauwe samenwerking met en onder toezicht van de cliëntenvertegenwoordiging van de Achterkant plaatsgevonden.

4. In hoeverre worden aanvragen voor respectievelijk nachtopvang en postadres geregistreerd door de gemeente?

Alle klanten die gebruik maken van de nachtopvang worden geregistreerd. Als je dakloos bent, binding hebt met Utrecht en recht hebt op een WWB-uitkering kun je in Utrecht een postadres krijgen.

5. Hoeveel aanvragen voor respectievelijk nachtopvang en postadres werden in 2012 gedaan en hoeveel hiervan zijn afgewezen? Op welke gronden zijn de afgewezen aanvragen afgewezen?

In 2012 hebben 570 mensen voor het eerst in de nachtopvang geslapen. Deze instroom is vrijwel gelijk gebleven aan de instroom in 2011. Van deze groep hebben 269 mensen een afwijzing ontvangen op verder verblijf in de nachtopvang. In 98 gevallen betreft het klanten die geen regiobinding hebben. De overige 171 klanten betreffen niet-rechthebbenden, waarbij er geen reden is om op grond van sociaal-medische redenen cliënten toch toe te laten tot de nachtopvang.

6. Krijgt iedere aanvrager in geval van afwijzing een beschikking? Zo nee, waarom niet?

Aanvragers krijgen een beschikking zodra de binding beoordeeld is. Indien cliënten zeer kort (maximaal enkele dagen) in de nachtopvang verblijven wordt geen beschikking afgegeven.

7. Hoe is de bezwaarprocedure geregeld in beleid en in de dagelijkse praktijk?

In de beschikking is opgenomen dat klanten binnen 6 weken na verzending van het besluit bezwaar kunnen maken tegen een besluit van de bindingscommissie.

8. In hoeverre wordt er bij een afwijzing ondersteuning gegeven bij het vinden van alternatieve opvang?

Vanuit de bindingscommissie wordt contact opgenomen met de centrumgemeente waar de klant wel binding mee heeft, met als doel daar onderdak voor de klant te realiseren. Daarbij wordt getracht concrete afspraken te maken over waar en wanneer een cliënt terecht kan. In de praktijk blijkt het veelal een moeizaam proces om tot dit soort concrete afspraken te komen.. Gedurende de periode dat de klant in afwachting is van een plek elders biedt de gemeente Utrecht onderdak.

9. Hoe gaat de gemeente Utrecht om met moeilijk plaatsbare dak- en thuislozen die nachtopvang vragen?

Daarvoor geldt hetzelfde als hierboven aangegeven. We rekenen het als gemeente tot onze taak om ook moeilijk plaatsbare klanten van onderdak te voorzien.

10. Zijn respectievelijk regiobinding en verblijf in de gemeente/MO in Utrecht voorwaarden voor het verstrekken van een briefadres?

Ja.

11. Kunnen personen zonder postadres in Utrecht een WWB-uitkering aanvragen? Zo nee, waarom niet?

Ja, als domicilie Utrecht bepaald kan worden, dan kan een uitkering toegekend worden.

12. In hoeverre is de volgende conclusie van toepassing op de situatie in Utrecht:
"Het criterium 'hoofdverblijf in de afgelopen drie jaar' is voor centrumgemeenten en opvanginstellingen de belangrijkste graadmeter voor het beoordelen van de meeste geschikte plaats van opvang. De criteria 'regio waar de kans op een succesvol traject voor de cliënt het grootst is' en 'voorkeur van de cliënt' worden nauwelijks als doorslaggevend argument gehanteerd (Trimbos 2013, p.49)."

Dit is in de gemeente Utrecht niet van toepassing. De kansrijkheid van een traject wordt zeker als factor meegenomen.

13. In hoeverre is de volgende conclusie van toepassing op de situatie in Utrecht:
"Wanneer mensen zonder binding met de regio zich aanmelden bij de opvang, hebben zij een grote kans om vanwege het ontbreken van regiobinding afgewezen te worden of alleen tijdelijke opvang te krijgen: deze reden speelde een rol bij 77% van de aanmeldingen waar de mystery guest geen of slechts tijdelijke opvang kreeg (Trimbos 2013, p.60)."

In Utrecht zal een klant zonder regiobinding tijdelijk onderdak krijgen, waarna deze teruggeleid wordt naar de centrumgemeente waar de klant binding mee heeft, tenzij de kansrijkheid van het traject bepaalt dat iemand hier alsnog binding krijgt.

14. In hoeverre is de volgende conclusie van toepassing op de situatie in Utrecht:
"Ongeveer zeven op de tien centrumgemeenten en opvanginstellingen geeft aan dat ze rechthebbende aanvragers voor wie nog geen toelatings- of bindingsbesluit is genomen in ieder geval tijdelijk opvangen. Dit komt niet overeen met de resultaten uit het mystery guest onderzoek: slechts bij 8 van de 27 aanmeldingen waar het ontbreken van regiobinding de enige reden is om de aanmelder niet toe te laten, werd ook daadwerkelijk tijdelijke opvang aangeboden. Van alle 51 aanmeldingen kreeg 8% toegang tot de maatschappelijke opvang en werd er een traject opgestart, en werd 20% tijdelijk (1 tot 3 nachten) opgevangen. De rest, 73%, werd niet toegelaten (Trimbos 2013, p.60)."

Utrecht biedt tijdelijk onderdak in afwachting van overdracht aan een andere centrum gemeente.

15. Is het College bereid om het beleid ten aanzien van regiobinding naar aanleiding van het Trimbos onderzoek te herzien? Zo nee, bent u bereid eenzelfde soort steekproef af te nemen om het beleid te toetsen in de praktijk?

De richtlijnen van de handreiking regiobinding worden in Utrecht gevolgd. Het Utrechtse beleid behoeft derhalve geen aanpassing. Doordat andere gemeenten zich in veel mindere mate houden aan de handleiding lopen we hier wel tegen problemen aan bij het terugleiden naar de gemeente van binding. Op casusniveau blijven we inzetten op het zo snel mogelijk terugleiden van klanten.